

Rozsudek Velkého senátu ve věci Grzeda v. Polsko (stížnost č. 43572/18)

Datum rozhodnutí: 15. března 2022

Závěr: Na zbavení mandátu člena Národní soudcovské rady se vztahují obdobné procesní záruky, jako na propuštění soudců.

Obsah: Stěžovatel je soudce a jeho stížnost se týká zkrácení jeho mandátu v Národní soudcovské radě a následující nemožnost nechat toto rozhodnutí soudně přezkoumat. Situace stěžovatele byla výsledkem postupu polského Sejmu (komora polského parlamentu) po vítězství strany Právo a spravedlnost v roce 2015. Nový Sejm po volbách zvolil soudce Ústavního soudu na místa, která již byla obsazena soudci zvolenými předchozím Sejmem. Tento incident odstartoval dodnes probíhající krizi právního státu v Polsku. V roce 2017 vláda přijala několik zákonů s cílem provést reformu obecných soudů. Její součástí bylo mimo jiné i nahrazení členů Národní soudcovské rady, jmenovaných v předchozím systému, kdy členové Národní soudcovské rady z řad justice byli voleni soudní mocí; napříště o zvolení těchto kandidátů rozhoduje Sejm. Stěžovatel byl zvolen členem Národní soudcovské rady v roce 2016 na čtyřleté funkční období. Na základě změn legislativy bylo jeho funkční období v roce 2017 zkráceno tak, aby skončilo zvolením 15 nových soudců členy Národní soudcovské rady Sejmem 6. března 2018. Stěžovatel dále namítal, že neměl k dispozici prostředek, jak postup, jímž byl zbaven funkce, soudně přezkoumat. Velký senát rozhodl 16 hlasy k jednomu o porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy. K rozsudku je připojeno odlišné stanovisko soudce Lemmensse, soudci Serghides a Felici připojili společně částečně nesouhlasné stanovisko.

Poznámka: Soud zejména konstatoval, že nepřípustnost soudního přezkumu porušuje právo stěžovatele na přístup k soudu. Uvedl, že vlna reorganizačních reforem soudnictví v Polsku, včetně té, která se dotkla stěžovatele, sledovala zásadní podrytí soudcovské nezávislosti. Tohoto výsledku byly dosaženo prostřednictvím zásahů moci výkonné a zákonodárné do výkonu soudní moci, a stěžovatelův případ byl jen jedním z příkladů tohoto záměrného postupu. Rozsudek se týká první věci, ve které Velký senát soudu zkoumal tuto otázku. Ve vztahu k reorganizaci

soudnictví v Polsku je u soudu registrováno celkem 93 dosud nerozhodnutých stížností.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 23. 6. 2016, *Baka v. Maďarsko*, č. 20261/12, rozsudek ze dne 3. 3. 2020, *Baş v. Turecko*, č. 66448/17, rozsudek ze dne 9. 3. 2021, *Bilgen v. Turecko*, č. 1571/07, rozsudek ze dne 29. 6. 2021, *Broda a Bojara v. Polsko*, č. 26691/18 a 27367/18, rozsudek ze dne 20. 10. 2020, *Camelia Bogdan v. Rumunsko*, č. 36889/18, rozsudek Velkého senátu ze dne 25. 9. 2018, *Denisov v. Ukrajina*, č. 76639/11.

Relevantní ustanovení: Čl. 6 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na spravedlivý proces).

Pálka a ostatní v. Česká republika (stížnost č. 30262/13)

Datum rozhodnutí: 24. března 2022

Závěr: Vnitrostátní řízení ve věci stěžovatelů byla vedena na základě mylného přístupu vnitrostátních soudů, který neumožnil podmínky vyvlastnění hodnotit v celém rozsahu.

Obsah: Stěžovateli je pět českých občanů: Václav Pálka, Marie Hochmanová, Bohuslav Kučera a jeho syn téhož jména a Josef Pálka, a stížnost se týká vyvlastnění jejich pozemků, (klasifikovaných jako zemědělské nemovitosti a orná půda) v roce 2005 za účelem výstavby silnice R 55. Stěžovatelé poukazují na to, že částka kompenzace za vyvlastněné pozemky byla určena formalistickým postupem a odpovídala pouze 13 % tržní hodnoty vyvlastněného majetku. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

Poznámka: Soud konstatoval, že ocenění pozemků stěžovatelů se v posuzovaném období opíralo o zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, vyhlášku 122/1984 Sb., o náhradách při vyvlastnění staveb, pozemků, porostů a práv k nim, a vyhlášku č. 540/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů. Soud uvedl, že zákon o oceňování majetku ukládal uhradit vlastníkovi při vyvlastnění „cenu obvyklou“. Zatímco pojem užívaný zákonem zůstává identický, legislativa účinná před 30. červnem 2006 přísně spojovala kalkulaci „ceny

obvyklé“ s cenovou regulací, což nedávalo veřejným orgánům možnost jakéhokoliv uvážení, zatímco legislativa platná po 30. červnu 2006 bere na zřetel také škodu utrpěnou v důsledku vyvlastnění. Vnitrostátní právo tedy ocenilo vyvlastňované pozemky stěžovatelů za pomoci rigidního systému, který nebral v úvahu jiné faktory než administrativně určené ceny. To ohrozilo skutečnou vyváženost stanovení cen pro účely vyvlastnění. Rovněž český ústavní soud rozhodl svým nálezením ze dne 30. června 2015 (sp. zn. 1135/14) a nálezením ze dne 11. srpna 2015 (sp. zn. 1904/14) obdobně, ve vztahu ke znění právního předpisu platného do 30. 6. 2006. Změna ale přišla pro stěžovatele pozdě, protože jejich věc byla přezkoumána a rozhodnuta již v roce 2012. Vnitrostátní soudy tak ve věci stěžovatelů nebraly zřetel na judikaturu ESLP a odmítly přezkoumat otázky přiměřenosti a spravedlnosti ve vztahu k odškodnění, které bylo stěžovatelům poskytnuto.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 28. 1. 2021, *Alfa Glass Anonymi Emboriki Etairia Yalopinakon v. Řecko*, č. 74515/13, rozsudek Velkého senátu ze dne 29. 4. 1999, *Chassagnou a ostatní v. Francie*, č. 25088/94, 28331/95 a 28443/95, ECHR 1999-III, rozsudek ze dne 10. 7. 2003, *Efstathiou a Michailidis & Co. Motel Amerika v. Řecko*, č. 55794/00, ECHR 2003-IX, rozsudek ze dne 23. 11. 2000, *Former King of Greece a ostatní v. Řecko*, č. 25701/94, ECHR 2000-XII, rozsudek ze dne 20. 2. 2003, *Forrer-Niedenthal v. Německo*, č. 47316/99.

Relevantní ustanovení: Čl. 1 protokolu č. 1 k Úmluvě o lidských právech a základních svobodách (ochrana vlastnictví).

Rozsudek Velkého senátu ve věci NIT S. R. L. v. Moldavsko (stížnost č. 28470/12)

Datum rozhodnutí: 5. dubna 2022

Závěr: Cílem omezení svobody projevu stěžovatelky bylo zajištění politické plurality médií, dosažení diversity projevů politických názorů a rozšíření ochrany zájmu na svobodě projevu druhých v audiovizuálních médiích.

Obsah: Stěžovatelka, Noile Idei Televizate (NIT) S. R. L., provozovala soukromý televizní kanál, který byl od roku 2009 hlavní tribunou jedné opoziční politické strany. Stěžovatelka tak byla opakovaně sankcionována za porušení právních předpisů k ochraně politické plurality, zejména za porušení povinnosti neutrality a nestrannosti zpravodajství.

Vnitrostátní audiovizuální dozorčí orgán opakovaně shledal politicky ovlivněné zpravodajství, zvýhodňování jedné opoziční politické strany a vysílání zavádějících zpráv. V roce 2012 pak, protože přes opakované drobnější sankce vysílání stěžovatelky nadále neodpovídalo zákonným požadavkům, byla stěžovatelce odebrána vysílací licence. Velký senát 14 hlasy ku třem rozhodl, že nebyl porušen čl. 10 Úmluvy, a 15 hlasy ku dvěma, že nebyl porušen ani čl. 1 Protokolu č. 1 (ochrana vlastnictví). Soudci Lemmens a Pavli a soudkyně Jelić vyjádřili společné nesouhlasné stanovisko.

Poznámka: Soud konstatoval, že vnitrostátní pluralistická politika moldavských orgánů, která je základem Audiovizuálního kodexu 2006, byla pozitivně vyhodnocena experty Rady Evropy. Ačkoliv je třeba ji vnímat jako spíše přísnou, věc se týká období před přechodem Moldavska na digitální signál – tedy období, kdy počet národních analogových frekvencí byl velmi omezený. Vnitrostátní orgány byly nuceny zajistit vnitrostátní legislativu, která by zabezpečila poskytování správného a vyváženého zpravodajství a informací, které berou v úvahu široké spektrum politických názorů. Soud měl tedy za to, že důvody rozhodnutí vnitrostátních orgánů omezit svobodu projevu společnosti stěžovatelky byly relevantní a dostatečné a vnitrostátní orgány dostatečně vyvážily potřebu chránit pluralismus a práva třetích osob na jedné straně a na straně druhé právo na svobodu projevu společnosti stěžovatelky. Ačkoliv ztráta licence vedla nakonec k zániku analogové televizní sítě stěžovatelky, měla stěžovatelka právo požádat po uplynutí jednoho roku o udělení nové licence.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 22. 4. 2013, *Animal Defenders International v. Spojené království*, č. 48876/08, ECHR 2013 (výňatky), rozsudek ze dne 17. 7. 2001, *Association Ekin v. Francie*, č. 39288/98, ECHR 2001 VIII, rozsudek ze dne 28. 4. 2020, *ATV Zrt v. Maďarsko*, č. 61178/14, rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG v. Německo*, č. 39954/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 29. 3. 2016, *Bédat v. Švýcarsko*, č. 56925/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 12. 2016, *Béliné Nagy v. Maďarsko*, č. 53080/13.

Relevantní ustanovení: Čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu) a čl. 1 Protokolu č. 1 Úmluvy (ochrana vlastnictví).

Vlahov v. Chorvatsko (stížnost č. 31163/13)

Datum rozhodnutí: 5. května 2022

Závěr: Odsouzení stěžovatele představovalo zásah do práva odborových organizací na výběr členů.

Obsah: Stěžovatel je odborovým předákem odborové organizace celníků, jedné ze dvou malých odborových organizací celní správy v Šibeniku, která má asi 30 členů sdružených na dobrovolném základě. Stěžovatel písemně odmítl žádost 15 zaměstnanců celního úřadu v Šibeniku o přijetí do této odborové organizace. Vysvětlil, že jedná ve shodě s ostatními členy své odborové organizace, kteří nechtějí zvyšovat počet odborářů, kteří jsou jejími členy. Mezitím ale prezident jeho odborové organizace, který vedl se stěžovatelem ohledně jejího vedení spor, tyto žadatele do odborové organizace přijal. Následně byl stěžovatel zbaven místa předáka pro odmítnutí přijmout 15 žadatelů o členství v odborech. Na stěžovatele bylo navíc podáno trestní oznámení pro trestný čin zabránění 15 osobám v členství v odborové organizaci a stěžovatel byl odsouzen k podmíněnému trestu. Svědci, které navrhoval, vyslechnuti nebyli. Jeho odsouzení bylo následně potvrzeno vyššími vnitrostátními soudy. Příslušný senát Soudu jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 11 Úmluvy.

Poznámka: Soud odkázal na základní principy své judikatury k čl. 11 Úmluvy, zejména že odborové organizace mají právo kontroly členství v nich, přičemž musí být zajištěna spravedlivá rovnováha k zajištění rovného zacházení a zabránění zneužití dominantního postavení. Uvedl, že vnitrostátní soudy ve světle těchto principů nevysvětlily, jakým způsobem bylo prokázáno, že stěžovatel jednal zneužívajícím způsobem, když odmítl žadatele o členství. Vnitrostátní rozhodnutí neobsahovalo jakékoliv podrobnosti, zejména nebylo objasněno, jak se vnitrostátní soudy vypořádaly se stěžovatelovým argumentem, že jako předák odborové organizace měl právo učinit opatření k ochraně zájmů stávajících členů, kteří si nepřáli rozšiřovat členství ve své organizaci v dané době. Nebylo také jasné, proč vnitrostátní soudy odmítly návrh na vyslechnutí svědků, kteří měli poskytnout informace k vnitřní diskusi, která v té době v odborové organizaci probíhala.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 27. 2. 2007, *Associated Society of Locomotive Engineers and Firemen (ASLEF) v. Spojené království*, č. 11002/05, rozsudek ze dne 21. 9. 2021,

Barseghyan v. Arménie, č. 17804/09, rozsudek ze dne 30. 7. 2009, *Danilenkov a ostatní v. Rusko*, č. 67336/01, ECHR 2009 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 11. 2008, *Demir a Baykara v. Turecko*, č. 34503/97, ECHR 2008, rozsudek Velkého senátu ze dne 9. 7. 2013, *Sindicatul „Păstorul cel Bun” v. Rumunsko*, č. 2330/09, ECHR 2013 (výňatky).

Relevantní ustanovení: Čl. 11 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda shromažďování a sdružování).

Mesić v. Chorvatsko (stížnost č. 19362/18)

Datum rozhodnutí: 5. května 2022

Závěr: Částka, již vnitrostátní soudy přiznaly protistraně jako náhradu škody, byla přiměřená, pokud jde o zhojení následků protiprávního zásahu a odrazující sankce.

Obsah: Stížnost se týká občanskoprávního řízení pro pomluvu, v němž bylo stěžovateli – bývalému chorvatskému prezidentovi – uloženo zaplatit částku odpovídající v přepočtu 6 600 eur Ivanu Jurašinovičovi, specializovanému právníkovi chorvatského původu za poškození jeho pověsti. V trestním oznámení, které Jurašinović podal jménem svého klienta proti skupině Chorvatů, byl stěžovatel označen jako spoluviník trestných činů pokus o vraždu a pokus o vydírání ze strany organizované zločinecké skupiny. Jeden z jejích členů měl pak financovat stěžovatelovu volební kampaň. V reakci na otázku novináře při tiskové konferenci stěžovatel uvedl, že by měl Jurašinović při své příští návštěvě v Záhřebu navštívit lůžkové oddělení psychiatrie, kde se mu dostane odpovídající péče. Tento jeho výrok byl publikován na oficiálních stránkách chorvatského prezidenta a řadou žurnalistických zdrojů. Soud jednomyslně rozhodl o porušení čl. 10 Úmluvy a o tom, že byl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že stěžovatelovy výroky nejen že poškodily Jurašinovićovu pověst, ale současně měly i odrazující efekt, pokud jde o právníkovo odhodlání řádně plnit své stavovské povinnosti. Proto byla částka, již vnitrostátní soudy přiznaly jako náhradu škody, přiměřená, pokud jde o zhojení těchto následků odrazující sankce. Soud dále uznal délku řízení nepřiměřenou.

Související judikatura: Rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG v. Německo*, č. 39954/08, rozsudek ze dne 31. 7. 2007, *Chemodurov v. Rusko*, č. 72683/01,

rozsudek Velkého senátu ze dne 10. 11. 2015, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés v. Francie*, č. 40454/07, rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 6. 2015, *Delfi AS v. Estonsko*, č. 64569/09, ECHR 2015, rozsudek ze dne 22. 10. 2009, *Europapress Holding d.o.o. v. Chorvatsko*, č. 25333/06.

Relevantní ustanovení: Čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) čl. 10 (svoboda projevu) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Solyanik v. Rusko (stížnosti) č. 47987/15)

Datum rozhodnutí: 10. května 2022

Závěr: Zjevnou nezákonnost užívání hřbitova v rozporu s vnitrostátními zdravotními předpisy, spojenou s dlouhodobým nijak nevysvětleným odkládáním výkonu pravomocných rozhodnutí nelze nijak rozumně vysvětlit.

Obsah: Věc se týká stěžovatelovy stížnosti na znečištění pocházející ze hřbitova umístěného velice blízko jeho domu a pozemku. Hřbitov byl postupně od roku 1991 rozšiřován ke stěžovateli domu. To vedlo ke stížnostem místních, v jejichž důsledku byl hřbitov v roce 1995 uzavřen. Vnitrostátní orgány uvedly, že hřbitov dosáhl své maximální kapacity a jakkoliv další pohřby zde by vedly k porušení hygienických předpisů. V roce 2010 však stěžovatel a jeho sousedé podali další stížnost na hygienickou stanici, protože pohřby na hřbitově byly obnoveny. Stěžovatel se obrátil na vnitrostátní soudy, které sice

uložily místním orgánům zjednat nápravu, ale jejich rozhodnutí nebyla nikdy vykonána. Stěžovatel předložil znalecké posudky, ze kterých vyplývala vysoká míra kontaminace jeho pozemků a vody. Soud rozhodl jednoduše, že byl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že hřbitov je provozován v důsledku svévolného nerespektování vnitrostátního práva orgány veřejné moci, a to bez zřetele na výrok příslušného orgánu ochrany spotřebitele a rozhodnutí soudu k vytvoření pětsetmetrové ochranné zóny okolo hřbitova. Uvedl, že hřbitov byl postupně rozšířen až ke stěžovateli domu, ačkoliv znalecké posudky prokázaly, že půda i voda na jeho pozemku jsou zasaženy významnou kontaminací. Z toho důvodu soud rozhodl o aplikovatelnosti čl. 8 Úmluvy přesto, že stěžovatel neprokázal konkrétní následky na své zdraví.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 4. 9. 2014, *Dzemyuk v. Ukrajina*, č. 42488/02, rozsudek ze dne *Fadeyeva v. Rusko*, č. 55723/00, ECHR 2005 IV rozsudek ze dne 19. 2. 1998, *Guerra a ostatní v. Itálie*, 19 Reports of Judgments and Decisions 1998 I, rozsudek z dne 9. 12. 1994 *López Ostra v. Španělsko*, rozsudek ze dne 8. 4. 2003, *M.M. v. Nizozemí*, č. 39339/98, rozsudek ze dne 25. 10. 2016, *Otgon v. the Republic of Moldova*, č. 22743/07.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

Zpracovala: Pavla Boučková